

महाराणी येसूबाई समाधी, मौजे संगम माहुली,
ता.व जि.सातारा हे राज्य संरक्षित स्मारक
म्हणून घोषित करणेबाबतचा अंतिम
अधिसूचनेचा प्रस्ताव.

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : रासंस्मा-२०२३/प्र.क्र.२५०/सां.का.३
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : ०८ जानेवारी, २०२५

शासन निर्णय :-

महाराणी येसूबाई समाधी, मौजे संगम माहुली, ता.व जि.सातारा हे राज्य संरक्षित स्मारक म्हणून घोषित करणेबाबत विहीत कार्यपद्धतीची प्रक्रिया पूर्ण झाली असल्याने व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, चर्नी रोड, मुंबई यांना या शासन निर्णयाव्दारे निदेश देण्यात येत आहेत की, या निर्णयाची सोबतची अंतिम अधिसूचना मराठी व इंग्रजी भाषेत महाराष्ट्र शासन सर्वसाधारण राजपत्र भाग-४ मध्ये प्रसिध्द करावी व सदर अंतिम अधिसूचनेच्या ३० प्रती अपर मुख्य सचिव, सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई व संचालक, पुरातत्व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना पाठविण्यात याव्यात.

०२. संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय यांनी सदरहू अंतिम अधिसूचनेची प्रत स्मारकाजवळ ठळक ठिकाणी लावण्याची व्यवस्था करावी.

०३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०१०८१६२८५७९२२३ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्र राज्याचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नंदा राऊत)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, चर्नी रोड, मुंबई ४०० ००४.
२. संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, मुंबई.
३. सहायक संचालक, पुरातत्व विभाग, पुणे.
४. विभागीय आयुक्त, पुणे.
५. जिल्हाधिकारी, पुणे.
६. जिल्हा कोषाधिकारी, पुणे.
७. निवड नस्ती, सां.का.३

अधिसूचना

पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग
मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई ३२.
दिनांक : ०८ जानेवारी, २०२५

महाराष्ट्र प्राचीन स्मारके :
व पुराणवस्तुशास्त्र
विषयक स्थळे व अवशेष
अधिनियम, १९६०

क्रमांक : रासंस्मा - २०२३/ प्र.क्र.२५०/ सां.का.३,

ज्याअर्थी, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभागाची प्राथमिक अधिसूचना क्र. रासंस्मा-२०२३/ प्र.क्र.२५०/ सां.का.३, दि.१६ फेब्रुवारी, २०२४ अन्वये महाराष्ट्र शासनाने यासोबत असलेल्या अनुसूचित निर्दिष्ट केलेले प्राचीन व ऐतिहासिक स्मारक संरक्षित स्मारक म्हणून घोषित करण्याचा शासनाचा इरादा असल्याची महाराष्ट्र प्राचीन स्मारके व पुराणवस्तुशास्त्र विषयक स्थळे व अवशेष अधिनियम १९६० (१९६१ चा महाराष्ट्र अधिनियम १२) या अधिनियमाच्या कलम ४, पोटकलम (१) अन्वये दोन महिन्यांची मुदत दिली होती;

आणि ज्याअर्थी, असे स्मारक संरक्षित म्हणून घोषित करण्यासंबंधी शासनाकडे कोणत्याही हरकती आलेल्या नाहीत.

त्याअर्थी, आता महाराष्ट्र प्राचीन स्मारके व पुराणवस्तुशास्त्रविषयक स्थळे व अवशेष अधिनियम, १९६० (सन १९६१ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक १२) या अधिनियमाच्या कलम ४ च्या पोट-कलम (३) अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून महाराष्ट्र शासन याद्वारे उक्त प्राचीन व ऐतिहासिक स्मारक हे संरक्षित स्मारक असल्याचे जाहीर करत आहे.

अनुसूची

स्थान : मौजे संगम माहुली,

तालुका : सातारा

जिल्हा : सातारा.

स्मारकाचे नाव : महाराणी येसूबाई समाधी

स्मारकाची मालकी : ग्रामपंचायत संगम माहुली

स्मारकाचा तपशील : छत्रपती संभाजी महाराज यांच्या पत्नी महाराणी येसूबाई यांचे हिंदवी स्वराज्य स्थापनेतील योगदान अत्यंत महत्वाचे आहे. छत्रपती संभाजी महाराज यांच्या क्रूर हत्येनंतर औरंगजेब याच्या सैन्याने महाराणी येसूबाई व राजपुत्र शाहू यांना कैद केले. मोगलांच्या कैदेत सुमारे २९ वर्षे इतका प्रदीर्घ कालावधी काढल्यानंतर सन १७१९ साली त्यांचे सातारा या ठिकाणी आगमन झाले. अखेरपर्यंत त्यांचे वास्तव्य सातारा शहरातच होते. त्यांच्या मृत्यूनंतर त्यांची समाधी संगम माहुली येथे बांधण्यात आली.

संरक्षित करावयाचे : एकूण क्षेत्रफळ : ४६.४५ चौ.मी.

स्मारकासह एकूण क्षेत्रफळ

संरक्षित करावयाच्या क्षेत्राच्या चतुःसिमा : पूर्व : आनंदराव बाळू भासल यांचे घर;
पश्चिम : संगम माहुली गावठाण;
उत्तर : आनंदराव बाळू भासल यांची मोकळी जागा ;
दक्षिण : कृष्णामाई रथ यात्रा शेड.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

नंदा राऊत

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

NOTIFICATION

Tourism and Cultural Affairs Department
Mantralaya, Madam Cama Marg,
Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai – 400 032.

Dated: 8th January, 2025.

Maharashtra Ancient
Monuments and
Archaeological Sites and
Remains Act, 1960

: No:rasansma2023/C.R.250/Sanka3.-

Whereas, by the Government Notification, No: Rasasma 2023/C.R.250/Sanka 3, dated the 16th February 2024, the Government of Maharashtra had given two months' notice of its intention to declare the ancient and historical monument specified in the Schedule appended hereto to be a protected monument, as required by sub-section (1) of section 4 of the Maharashtra Ancient Monuments and Archaeological Sites and Remains Act, 1960 (Mah. XII of 1961);

And whereas the Government has not received any objection to the making of such declaration;

Now, therefore, in exercise of powers conferred by sub-section (3) of section 4 of the Maharashtra Ancient Monuments and Archaeological Sites and Remains Act, 1960 (Mah. XII of 1961), the Government of Maharashtra hereby declares that the said ancient and historical monument is a protected monument.

SCHEDULE

Locality: Mauje Sangam Mahuli,

Taluka : Satara,

District: Satara.

Name of the monument to be protected : Maharanii Yesubai Samadhi

Ownership : Grampanchayat, Sangam Mahuli.

Particulars : Maharani Yesubai was the Queen of Chhatrapati Sambhaji Maharaj. Her contribution to grow the Maratha Empire which is known as Swarajy. After the cruel death of Chhatrapati Sambhaji Maharaj the Queen and the Crown Prince Shahu was arrested by Mughal. She spent 29 years of her life in the custody of Mughal. In the year 1790 she was released by Mughal, she came at Satara and spend her whole life at Satara. After her death her Samadhi built in Sangam Mahuli.

Total Area (including the monuments) to be protected : Total area = 46.45 Square metres.

Boundaries : East : House of Anandrao Balu Bhasal;
West : Sangam Mahuli Gaothan Road;
North : Open land of Anandrao Balu Bhasal;
South : Tin Shed of Krishnamai Rath.

By order and in the name of the
Governor of Maharashtra

(Nanda Raut)
Deputy Secretary to Government